

III ТЕЗА:

„Ромите не ги остварија придобивките од Рамковниот договор според правичната застапеност“.

ПРЕПОРАКИ:

-Отварање на полициска станица во општина Шuto Оризари со локален началник Ром;

-Користење на ромското писмо и јазик;

-Примена на Бадентеровото правило кое е предвидено со Рамковниот договор;

-Одвивање на преговорите преку Собранието на РМ, т.е. Комитетот за етнички заедници;

-Унапредување на Ромите во државната и јавната администрација;

-Вработување на Ромите во државната и јавната администрација;

-Рамковниот договор да биде во корист на сите етнички групи, а не само на една;

-Преку Рамковниот договор да се бориме да добиеме уште еден пратеник, затоа што имаме право на тројца пратеници, а моментално се само двајца;

-Прегледување на годишните планови за вработување на сите државни и јавни институции за да се види дали правилно се пресметува бројот на нови работни места за ромската етничка заедница според балансерот за вработување и методологијата за негово користење;

-Да се спроведе кохезивен модел за избирање на претседател каде што ќе има комисија кои ќе ги верификува кандидатите според критериуми и на секој трет мандат претседателот да биде од помалите етнички заедници ако не бил претходно;

-Ромите да бидат сложни во давањето на гласови кога ќе се направи договор со коалиција;

-Политичките ромски субјекти и невладините организации да бараат средби и помош од највлијателните земји и организации кои го поддржуваат и финансираат Рамковниот;

-Граѓаните преку граѓанските иницијативи да ги поддржат барањата и процесите на извршување на обврските од Рамковниот договор.

II ТЕЗА:

„Развивањето на ромскиот јазик е главен детерминатор за развојот на ромскиот идентитет“.

ПРЕПОРАКИ:

-Бирото за развој на образованието да донесе програми за седмо, осмо и деветто одделение за предметот „Јазик и култура на Ромите“;

-Министерството за култура да одвои буџет за литература на ромски јазик;
-Ромскиот јазик да се кодифицира на светско ниво;

-Зборуваачите на ромскиот јазик да работат на збогатување на својот вокабулар и да го споделуваат своето знаење и со оние кои не го знаат ромскиот јазик;

-Министерството за образование и наука да спроведува истражувања за ромскиот јазик;

-Да се формира институт за ромски јазик;

-Ромските невладини организации да даваат курсеви по ромски јазик, култура и историја и да ги информираат родителите на учениците Роми во основните училишта за правото нивното дете да го изучува ромскиот јазик како избран предмет;

-Да се зголемат кадрите за учители и професори по ромски јазик;

-Да се промовира ромската култура;

-Да се одбележува денот на ромскиот отпор 16 Мај и денот на геноцидот врз Ромите 2 август;

-Министерството за култура да финансира неформални театарски групи кои ќе ја промовираат ромската култура;

-Министерството за образование и наука да овозможи да се додадат содржини за ромската култура и историја во учебниците за основно и средно образование;

-Да се организираат настани каде ќе се промовира ромската музика и фолклор;

-Ромските невладини организации да го зголемат бројот на младински размени каде роми од различни држави ќе имаат можност да се запознаат и да разменат искуства;

-Да почне да се реализира проектот за изградба на дом на култура во Општината Шuto Оризари.

I ТЕЗА:

„Малата семејна поддршка на ромските ученици негативно влијае врз успехот во основното образование“.

ПРЕПОРАКИ:

-Родителите да си ја зголемат својата одговорност за училишните обврски (посетување родителски средби, разговор со наставниците, одење на советувања итн.);

-Родителите треба да го поддржуваат своето дете во извршување на училишните активности кои ќе резултираат со подобри постигнувања во училиште;

-Невладините организации, училиштата и МОН да ги информираат родителите за постапките за нострификација и еквиваленција на свидетелствата за да можат учениците да продолжат во одделението кое е соодветно на нивната возраст;

-Да се примени Програмата за tutorство и менторирање од страна на Министерството за образование, односно Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците кај учениците Роми од основното образование;

-Невладините организации да даваат поддршка и училиштата да одржуваат дополнителна настава на учениците како што налага и овозможува Законот за основно образование;

-Да се применува скратената наставна програма за Ромите повратници и учениците со поголема возраст од одделението во кое се наоѓаат;

-Да се користи и во основно образование паричен надоместок како што е во средното образование за мотивирање под услов ученикот да присуствува на најмалку 85% од училишните часови во тековното тримесечје;

-Да се информираат ромските семејства од страна на Центрите за социјална работа и невладините организации за условите за земање детски додаток;

-Наставниците да се јавуваат или да праќаат смс пораки на родителите за сите обврски што родителите треба да ги извршат;

-Да се направи таканаречен СОС образовен центар на локално ниво каде родителите ќе може да се пожалат и советуваат;

-Да се промовираат Роми кои завршиле високо образование кај ромската заедница за учениците да имаат желба да успеваат повеќе;

-Да се воведат програми за родителите од посиромашните семејства преку кое ќе се овозможи да има комуникација родител-дете;

-Училиштата да ги информираат Центрите за социјална работа и да побараат помош за семејствата кои се во ризик зашто може децата да не продолжат со училиште.

V ТЕЗА:

„Мала е поддршката која ја добиваат жените Ромки во намалување на семејното насилство“.

ПРЕПОРАКИ:

-Полицијата и судството да ги почитуваат законските мерки во однос на времето кога треба да се изречат и спроведуваат заштитните мерки за жртвите од семејно насилство и да им се издадат дисциплински мерки ако не ги испочитуваат;

-Да има задолжителни и континуирани обуки на полицијата за начинот на прием на жртвата и постапувањето при семејно насилство;

-Агенцијата за вработување на РМ да ја извршат законската обврска да им најдат работа на жртвите од семејно насилство. Социјалните центри да водат евиденција дали АВРМ им нашле работа на жртвите. Ако не, да пратат жалби до министерката од МТСП;

-Да се креираат политики за доедукација на жената и поттикнување на претприемништво кај жените Ромки;

-Држават да дава субвенции на компаниите кои ќе ги вработат жртвите од семејното насилство;

-Да се охрабруваат жените да ги пријават насилствата преку медиумски кампањи;

-Да се дополнително Законот за парнична постапка и да се даде рок од еден ден кога судовите ќе добијат полициски извештај за семејно насилство веднаш да ги дадат предлозите за извршување како што се сместување во заштитен дом и забрана за приближување на насилникот;

-Да се промовираат позитивните страни од работењето на двајцата брачни другари колку тоа допринесува за добробитот на семејството;

-Децата кои имаат семејни проблеми да бидат детектирани од педагозите и психолозите од училиштата и да имаат работилници со нив за тоа што е правилно однесување во семејството;

-Да се организираат средби со насилниците на кои ќе им се дава психолошка поддршка и едукација за етички норми;

-Да се делат брошури во сите ромски заедници за родова еднаквост со информации кои санкции се даваат за прекршување на правата;

-Да се водат емисии кои се избори ги имаат жените Ромки, кои опции ги нуди општеството за различните состојби во кои би се наоѓале;

-Да се креира приватна ромска агенција за посредување при вработување кои ќе можат да ги подготват жените во стекнување на вештини за барање работа;

-Ромските семејства да размислуваат дека имотот треба да се дели на сите деца, без разлика дали се машки или женски.

IV ТЕЗА:

„Вредностите на ромската заедница ја ограничуваат жената Ромка во нејзините избори“.

ПРЕПОРАКИ:

-Да има кампањи со видео емитувања во општеството за жената Ромка со различно образование како позитивно работи во фирмата каде што е и да се промовираат жените Ромки кои имаат свои бизниси;

-Да има работилници за носење одлуки во семејството во кои ќе учествуваат брачните парови;

-Да се обезбедат политики за развој на работните вештини и поттикнување на претприемаштво кај жените;

-Во училиштата каде што има Роми да се одржат работилници за еднаквите улоги на родовите во семејствата;

-Во училиштата да има наставни содржини за тоа на која возраст мажите и жените треба да стапат во брак според социо-економските услови и погодното ниво на биолошки и психолошки развој;

-Полицијата и судството треба да бидат построги кон малолетничките бракови или живеење на малолетници во вонбрачен живот. Средината штом го забележи тоа треба да ги пријават тие семејства;

-Училиштата треба да ги пријават малолетничките бракови.

-Да се има информативни работилници со ромските семејства за одложување на возраста за стапување во брак;

-Да се зголеми бројот на градинките, но и други центри кои можат да ги чуваат децата за да можат жените да одат на работа. А во нив да се бара да има содржини за ромската култура и јазик да научат децата;

-Државата да ги унапреди политиките за надминување на половата нерамноправност. Во некои сектори каде што е возможно да се бара рамноправно вработување на мажите и жените;

-Да се следат политиките и најдобрите практики во земјите каде што има родова рамноправност и да се изнајдат механизми за нивно поставување во државава;

-Националното координативно тело за имплементација на Стратегијата на Ромите да даде повеќе детали на годишно ниво кои се резултатите од „Национален акционен план за зајакнување на положбата на жената Ромка во општеството (2016-2020)“;

-Да има работилници во основните училишта за сексуално образование;

-Младите да се едуцираат за културните вредности кај различните народи и ромската заедница.

„Биди дел од заедницата – дебатирај!“

Од јули 2018 г. до февруари 2019 г. се имплементираше проектот на Ромаверзитас „Биди дел од заедницата - дебатирај“ кој беше финансиран од Фондација Отворено Општество-Македонија.

Главна цел на овој проект беше студентите и студентките Роми да се вклучат во креирањето на политиките кои се однесуваат на ромската заедница преку дебата каде што ќе ги искажуваат своите мислења, аргументирано и организирано.

Друга цел на проектот беше преку дебата да се креираат решенија со кои ќе се решаваат проблемите со кои се соочува ромската заедница.

Со петте дебати кои се организираа преку проектот се постигна плуралност на мислења, аргументи и различности во пристапите на решавањето на проблемите.

Тие решенија кои се понудија на дебатите беа дадени од дебатерите и ромската студентска заедница, претставници на невладините организации и институции кои учествуваа како публика на настаните.

Со помош на проектот се формираше Дебатен клуб на Ромаверзитас и беа обучени околу 20 студенти Роми од додипломски и постдипломски студии. Скоро сите од нив дебатираа на дебатните настани.

Од секоја дебата приложени се тезите и препораките кои беа издадени на петте дебатни настани.